

Formanden: Jeg henstiller til den højtærede Minister at lade Georgeisme og Syndikalisme ligge udenfor denne Debat.

Undervisningsministeren (Borgbjerg): Jeg har lige antydnet, hvad jeg dermed mente, jeg kunde høre det paa Ordene, at det kom via Malmø.

Saa har jeg vist ikke mere, for at indlade mig nærmere paa den Taagebanke, som det ærede Medlems Tale var, og drage de Lysglimt frem og vurdere dem nærmere — der var enkelte Lysglimt midt i Taagebanken — vilde kræve en Tid, som Formanden ikke vilde tillade; det hører ikke Emnet til, og det vilde heller ikke være Tiden værd.

Det ærede Medlem Hr. Kr. Kristensen kørte frem med Grundtvig. Det blev ogsaa nævnt af en anden Taler, tror jeg, det var, at det foreliggende Lovforslag var et Slag i Ansigtet paa den Grundtvigsk-Koldske Skolebevægelse — det var skrevet et eller andet Sted.

Jeg henviser ærede Medlemmer, der interesserer sig for dette Spørgsmaal, til en Tale, som jeg tilfældigvis faldt over, da jeg sad og bladede i gamle Skoleforhandlinger, en Tale af mig selv ved Behandlingen i 1916 af Venstres Forslag om Skolefrihed, hvor jeg gik nærmere ind paa hele dette Spørgsmaal og udtalte mig med den allerstørste Anerkendelse om Aanden og Ideen i den Grundtvigsk-Koldske Skolebevægelse, men hvor jeg ganske vist ogsaa siger, at den havde sin Tids historisk rigtige Mission som en berettiget og nødvendig Reaktion mod den gamle sorte Skole med Lektierperi, Eksamensspiseri, Aandelshed o. s. v. Det var en Friskhed, som kom ind dér.

Men vi kan nu en Gang ikke blive staaende paa et historisk Udviklingstrin; ethvert godt og sundt Udviklingstrin kræver at fortsættes. Og i denne Tale, som jeg holdt for 13 Aar siden — jeg tror, det var i 1916 —, siger jeg med omtrent de samme Ord, som jeg brugte ved Forelæggelsestalen — det morede mig for saa vidt, jeg havde glemmt dem —, at Frihed og Orden er ikke Modsætninger, de betinger netop hinanden; det er altsaa en gammel Yndlingstanke hos mig, der med Aars Mellemlum, uden at jeg selv vidste det, har faaet samme Ordvalg: Orden, Pligt, Arbejdsomhed og Tugt — jeg er ikke bange for Ordet Tugt, jeg brugte det den Gang, jeg tænker først og fremmest paa Selvtugt.

Og her var det saadan, at i den Grundtvigsk-Koldske Bevægelse med den fri Skole traadte den gamle Hører tilbage. Det var

rigtigt, at Hørerens blev Fortæller, og Børnene blev Hørere, det var udmærket, at de kunde faa deres Øren, Øjne og Sanser opladt; men der kom en Tid, hvor ogsaa det stivnede, da Fortælleren blev Foredrager, og da Børnene sad ganske stille og rolige og ogsaa faldt i Søvn.

En æret Taler sagde i Gaar, at den første pædagogiske Pligt var Ro og Stilhed i Klassen, han glemte, at det er ikke Skoledrenge, som sidder i denne Sal. Men det er ikke den første Betingelse. Det, som det navnlig ved Smaa børns Undervisning gælder om, er Liv, Røre og Bevægelse, det har Montessori og mange andre lært os er nødvendigt. En Klasse skal være som en Dagligstue, hvor Børnene kan bevæge og røre sig; den Lærer, der faar sine Elever til ogsaa rent legemligt at reagere, saa at det kan ses paa deres Ansigter, paa Fagter og paa, at de rækker Fingeren i Vejret eller kommer med Udbrud — det er den rigtige Lærer, ikke den, hvor Eleverne sidder dorse og sløve og ikke maa røre sig og ikke komme med Spørgsmaal, det er ikke den rigtige Lærer, det er efter min Mening en rigtig gal Pædagogik.

Med Grundtvigs Tanker, paavirket af Rousseau og Pestalozzi, var Datidens nyeuropæiske Skolestrømninger kommet her til Landet. For hundrede Aar siden var de rigtige, og de har gjort uhyre Nytte; men vi skal videre. Hvad man nu gør opmærksom paa, er Barnets rent vidunderlige Trang til Selvvirksomhed. Det er den, der skal tilfredsstilles og opøves i rigtig Retning, vejledes og føres ind i det rigtige Spor.

I denne Forbindelse vil jeg sige, at det er beundringsværdigt, naar enkelte Mænd efter en meget tarvelig Folkeskoleuddannelse i tidligere Tider er naaet frem til de højeste Tillidsposter i Stat og Kommune; man bøjer sig for dem i dybeste Beundring og Ærbødighed. Men mange Gange føler — ikke andre, men disse Mænd selv, hvad det vilde have betydet for dem, hvad det vilde have sparet dem for af Slid og Sved, aandelig talt, hvis de kunde have anvendt Barnedomsaarene til en rolig organisk Udvikling, til Tilegnelse af Sprog o. s. v.

Det er fuldkommen utroligt, hvad Børn lærer ved at lege nogle Maaneder med udenlandske Børn, voksne kan bruge Aar dertil. Den friske modtagelige Barnehjerne skal vi netop bruge, Barnets Selvvirksomhed skal sættes i Gang og bringes i rigtigt Leje. Hvad saadan en Dreng i en københavnsk eller frederiksbergsk Folkeskole kan, naar han bliver tilbage i Skolen, er ganske mærkeligt. De vil gerne sidde efter,